

Диссертациялық жұмысты жоспарлау және өткізу

Дәріс 1

ДИССЕРТАЦИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ МӘНІ МЕН ҚҰРЫЛЫМЫ

доцент, PhD
Мусагалиева Айжан Ниязбековна

Дәріс жоспары

1. Диссертациялық зерттеудің тұжырымдамасы мен мәні
2. Зерттеудің мақсаты мен міндеттері
3. Зерттеудің нысаны мен пәні
4. Ғылыми жаңалығы, теориялық және практикалық маңыздылығы
5. Диссертацияны дайындаудың құрылымы мен кезеңдері
6. Талаптары және жиі кездесетін қателіктері

Мақсаты

Магистранттарды диссертациялық зерттеудің мәні, құрылымы және құрылымдық логикасымен таныстыру, оның негізгі элементтерінің өзара байланысымен, сондай-ақ жұмыстың мазмұны мен ресімделуіне қойылатын негізгі талаптармен таныстыру

Диссертациялық зерттеу дегеніміз не?

Диссертациялық зерттеу – өзекті мәселені шешуге бағытталған дербес ғылыми жұмыс.

Ғылыми жаңалық, теориялық және практикалық маңыздылық қамтылады.

Логикалық құрылымды, әдістердің негізделуін және деректердің дәлдігін талап етеді.

ДИССЕРТАЦИЯНЫҢ МАҚСАТЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Диссертацияның мақсаты – бұл автор қол жеткізуді көздеген соңғы нәтиже.

Мысал: «Қалалық ортаның тұрақты дамуына антропогендік факторлардың әсерін бағалау».

Диссертация міндеттері – бұл мақсатқа қол жеткізуге бағытталған нақты қадамдар: анықтау, талдау, айқындау, бағалау, әзірлеу.

Мақсат пен міндеттер бір-бірімен логикалық өзара байланыста болуы тиіс.

Зерттеу объектісі мен пәні

Диссертациялық зерттеудің объектісі – проблемалық жағдайдың пайда болуына әсер ететін құбылыстар немесе үдерістер, яғни автор зерттейтін ғылыми саланың бір бөлігі. Зерттеу объектісі зерттеу тақырыбына қарай әртүрлі сипаттары мен қасиеттерінің кешенін қамтуы мүмкін (мысалы, қауымдастық, түр ішіндегі топ, басқару аймағы, аймақтық аумақ, ірі кәсіпорын және т.б.).

Зерттеу пәні – объектінің құрамдас бөлігі болып табылатын, өзіне ғана тән ерекше қасиеттері мен сипаттамалары бар элемент. Зерттеу пәні ғылыми жұмыстың тақырыбы мен зерттеу саласымен тікелей байланысты. Оның қасиеттері зерттеу объектісінен тәуелсіз түрде қарастырылады.

Ғылыми жаңалығы мен маңыздылығы

Ғылыми жаңалығы – бірінші рет алынған жаңа тұжырымдар мен нәтижелері.

Ол әдістеме жасауды, теорияны нақтылауды, заңдылықтарды айқындауды, модель құрастыруды қамтиды.

Зерттеудің теориялық маңыздылығы – жұмыстың белгілі бір ғылыми саланың дамуына қосатын үлесі, қолданыстағы теорияларды дәлелдеу немесе кеңейту, сондай-ақ жаңа ғылыми білім қалыптастыру.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы – алынған нәтижелерді тек теориялық деңгейде ғана емес, нақты практикалық міндеттерді шешуде қолдану мүмкіндігі және олардың шынайы пайдасы.

ДИССЕРТАЦИЯНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ

Кіріспе:
мәселені қою,
мақсат,
міндеттер,
объект, пән,
әдістер,
жаңалық

Негізгі
бөлімдер:
теориялық
негіз, әдіснама,
нәтижелер

Қорытынды:
тұжырымдар
мен
ұсынымдар

Пайдаланылған
әдебиеттер
тізімі және
қосымшалар

Кіріспе жұмыстың негізгі идеясы мен тұжырымдамасын көрсетеді.

Өзектілігі, зерттелу деңгейі, мақсат, міндеттер, объект, пән және әдістер қамтылады.

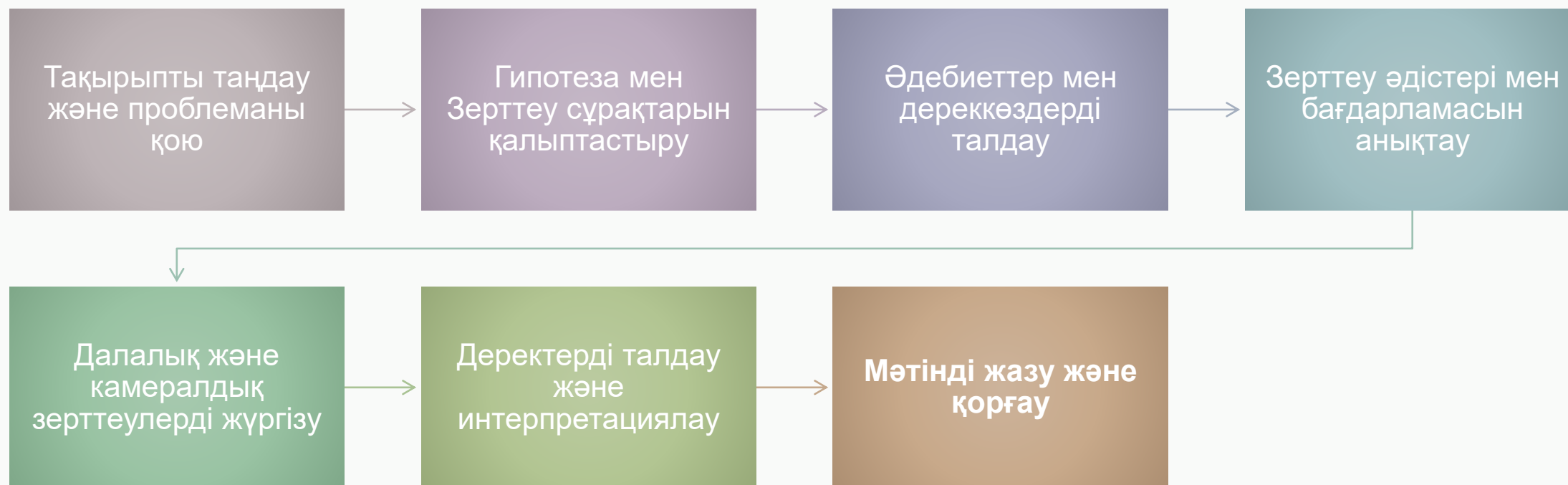
Жұмыстың құрылымы мен күтілетін нәтижелерінің қысқаша сипаттамасын қамтиды.

Зерттеушінің ғылыми кемелдігін және проблеманы дұрыс қоя білу қабілетін көрсетеді.

Кіріспе

Зерттеу кезеңдері

Диссертацияға қойылатын талаптар

Ғылыми негізділік және нәтижелердің дәлдігі

Айқын логика мен дәлелдеме

Дұрыс дәйексөз келтіру және этиканы сақтау

Мәтіннің түпнұсқалығы (антиплагиат)

Академиялық стандарттар мен оқу бағдарламасының құрылымына сәйкестік

Бөлімі	Мазмұны	Мақсаты
Кіріспе	Өзектілік, мақсат, міндеттері, объектісі, пәні, әдістері, жаңалығы	Мәселені және зерттеудің логикасын көрсету
Тарау I	Теориялық-әдіснамалық негіздеме	Теориялық негізді және тәсілдерді негіздеу
Тарау 2	Талдау бөлімі	Деректерді талдау жүргізу, заңдылықтарды анықтау
Тарау 3	Практикалық ұсыныстар / моделдеу	Шешімдер мен ұсынымдарды әзірлеу
Қорытынды	Қорытындылар, тұжырымдар, перспективалар	Нәтижелер мен маңыздылығын жинақтау
Әдебиет тізімі	Барлық пайдаланылған дереккөздер	Дәлдік пен академиялық талаптарға сәйкестікті қамтамасыз ету
Қосымша	Кестелер, карталар, сызбалар, деректер	Нәтижелер мен есептеулерді растау

Диссертация құрылымының элементтері

Жиі кездесетін қателіктер

Мақсат пен
міндеттер анық
емес
тұжырымдалған

Гипотезаның
және
әдіснамалық
негіздің болмауы

Белгілі
нәтижелерді
қайталау

Әлсіз дәлелдеу
және логиканың
бұзылуы

Дәйектеме,
интерпретация
және рәсімдеу
кезіндегі қателер

Қорытынды

Диссертация –
түпнұсқалық пен
дәлелділікке
негізделген жүйелі
ғылыми зерттеу.

Негізгі элементтер:
мақсат, міндеттер,
объект, пән,
әдістер, жаңалық

Табыстың негізі –
зерттеуді сауатты
жоспарлау және
оның логикалық
құрылымы.

Сапа – автордың
ғылыми мәдениеті
мен дербестігін
көрсетеді.

Бақылау сұрақтары

- 1.Диссертациялық зерттеу дегеніміз не?
- 2.Диссертациялық жұмыстың құрылымы қандай?
- 3.Зерттеу объектісі мен пәнінің айырмашылығы неде?
- 4.Ғылыми жаңалық дегеніміз не және оны қалай дәлелдеуге болады?
- 5.Зерттеушілер жиі жіберетін қателіктер қандай?

Әдебиет тізімі

- 1.Коряковцева Н.Ф. Методология и методы научных исследований. — М.: Академия, 2019.
2. Әбдіғаппар Ж., Омаров А. Ғылыми зерттеу негіздері. — Алматы: Қазақ университеті, 2022.
- 3.Creswell J.W. Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches. — 5th ed. — Sage Publications, 2018.
4. Booth W., Colomb G., Williams J. The Craft of Research. — University of Chicago Press, 2016.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАҚМЕТ!

Мусагалиева Айжан Ниязбековна

+7 747 387 87 85

aizhan.mussagaliyeva@kaznu.edu.kz